

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री सारदा प्रसाद घिमिरे
माननीय न्यायाधीश श्री बमकुमार श्रेष्ठ
फैसला

०६९-CI-११६२

मुद्दा: परमादेश।

जिल्ला उदयपुर त्रियुगा नगरपालिका वडा नं. २ बस्ने धनेश्वरप्रसाद चौधरी...१

पुनरावेदक
निवेदक

विरुद्ध

जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सुनसरी.....१

प्रत्यर्थी

ऐ.का कार्यालय प्रमुख प्रहरी उपरीक्षक शौरभ राना.....१

विपक्षी

शुरु तहमा फैसला गर्ने:

माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली

माननीय न्यायाधीश श्री नरेन्द्रकुमार शिवाकोटी

पुनरावेदन अदालत विराटनगर

मिति: २०६९।९।१६

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१) बमोजिम यस अदालतको अधिकारक्षेत्र भित्र पर्ने भई दायर हुन आएको पुनरावेदनसहित प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छ:-

१. यसै सम्मानित अदालतबाट जारी भएको परमादेशको आदेश बमोजिम रोशनकुमारी स्वर्णाकार, शम्भु स्वर्णाकार उपर इलाका प्रहरी कार्यालय, धरानमा मिति २०६७।९।१४ गते द.नं. ४० मा दर्ता गराएको दरखास्त पत्र समेतको नक्कल संलग्न गरी दिएको जाहेरी दरखास्त बमोजिम अनुसन्धान तहकिकात भई दायर भएको बहुविवाह मुद्दामा निजहरुलाई जनही दुई वर्ष कैद र रु.दश हजार जरिवाना हुने ठहरी उदयपुर जिल्ला अदालतबाट

फैसला भएको छ । उक्त मुद्दामा पेश भएको द.नं.४० को दरखास्त फरक रहेकाले प्रमाणमा लिन नमिल्ने भनी रोशन कुमारी तर्फका कानून व्यवसायीले जिकीर लिएका र इलाका प्रहरी कार्यालयबाट सक्कल भनिएको दरखास्त झिकाई हेर्दा मैले नक्कल लिई पेश गरेको दरखास्तको फोटोकपी भन्दा भिन्न तवरले दरखास्त तयार पारी पठाएको देखिन आयो । यसरी एकपटक दायर भएको जाहेरी दरखास्तलाई किर्ते नक्कली बनाउने उद्देश्यले पछि दाखिला भएको लिखत दरखास्त लेखापढी व्यवसायी भवानीप्रसाद पौडेलले अर्को नक्कली दरखास्त तयार गरी प्र.ना.उ.राजेन्द्र विष्ट, प्र.ना. नि. किरणप्रसाद समेतले इलाका प्रहरी कार्यालयको छाप,दस्तखत समेत किर्ते गरी मुलुकी ऐन,किर्ते कागजको १ नं.वमोजिमको कसूर अपराध गरेकाले सोही ऐनको १२ नं.वमोजिम सजाय गरी पाउँ भनी जाहेरी दरखास्त लिई जाँदा विपक्षीले लिई दर्ता गर्न इन्कार गरेकाले हुलाकबाट पठाएको छु । यसरी मैले हुलाकबाट पठाएको जाहेरी दरखास्तलाई अ.वं. ९० नं.वमोजिम मलाई झिकाई बुझी कारवाही गर्नु गराउनु पर्नेमा विपक्षीहरूले आफूलाई कानूनले तोकेको दायित्व एवं कर्तव्य निर्वाह गर्न इन्कार गरेकाले निवेदन लिई आएको छु । निवेदकले हुलाकबाट पठाएको जाहेरी दरखास्तलाई अ.वं. ९० नं.वमोजिम निवेदकलाई बुझी सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ को दफा ३(१),(२),(३),(४) वमोजिम र अन्य प्रचलित कानून वमोजिम कारवाही गर्नु गराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने व्यहोराको निवेदन दावी ।

२. यसमा के कसो भएको हो ? निवेदकको माग दावी वमोजिमको आदेश किन जारी हुनु नपर्ने हो ? आदेश जारी हुनु नपर्ने कानूनसम्मत आधार र कारण भए खुलाई यो सूचना प्राप्त भएका मितिले वाटाको म्याद बाहेक १५ दिन भित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी विपक्षीको नाउमा सूचना जारी गरी नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने व्यहोराको मिति २०६९।६।२८ को आदेश ।
३. निवेदकले निवेदनमा उठाएको विषयमा अनुसन्धान तहकिकात भई अनुसन्धानबाट दोषी देखिएका व्यक्ति उपर अभियोग पत्र दायर भई अदालतमा विचाराधीन रहेको हुँदा निवेदन माग वमोजिमको आदेश जारी हुने होइन भन्ने व्यहोराको जिल्ला प्रहरी कार्यालय,सुनसरी र ऐ.का प्रमुखको तर्फबाट पर्न आएको लिखित जवाफ ।

४. यी निवेदकले २०६७ सालको वारदातमा करीव २ वर्षपछि निश्चित व्यक्ति उपर मुद्दा नचलेको भनी हुलाकबाट दिएको जाहेरी दरखास्त स्वयं नै विलम्ब गरी पर्न आएकोसमेत देखिन आएकोले निवेदन मागबमोजिम आदेश जारी हुने अवस्था विद्यमानता देखिन आएन। अतः निवेदन मागबमोजिम परमादेश आदेश जारी गर्न मिलेन। प्रस्तुत निवेदन खारेज हुने ठहर्छ भन्ने पुनरावेदन अदालत विराटनगरको मिति २०६९।९।१६ को फैसला।
५. शम्भु स्वर्णकार र रोसनी कुमारीले ईलाका प्रहरी कार्यालय धरानमा दिएको दरखास्त मिति २०६७।९।१५ गते द.नं. ४० को जानकारी गराई पाउँ भन्ने निवेदन सो सँग भएका पत्राचारहरू समेतको नक्कल पुनरावेदन अदालत विराटनगरको आदेशद्वारा प्राप्त गरे पश्चात निजहरू उपर बहुविवाह गरी धनमालसमेतका मुद्दाहरूको उठान भएको र सोही मुद्दाहरूको अन्तिम सुनवाईका दिन मिति २०६९।२।२३ मा विपक्षी तर्फबाट कानून व्यवसायीहरूबाट बहसका क्रममा पेस भएको द.नं. ४० को निवेदन परेको र सोको नक्कल लिई थाहा पाएको अवस्था रहेको र मैले मौकैमा जाहेरी लिई उपस्थित हुँदा पनि दर्ता गर्न इन्कार गरेको कारण हुलाकबाट मिति २०६९।५।११ मा जाहेरी प्रेषित गरेको भन्ने मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट स्वतः पुष्टि भैरहेको छ। सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ ले यति समय यिनै जाहेरी दिनुपर्ने किटानी व्यवस्था रहेको कहिँकतै पाईदैन भने मुलुकी ऐन, किर्ते कागजको महलको १ नं. अन्तर्गत भएको कसूर अन्तर्गत सरकारी छाप लागेको कागजहरू र सरकारी अड्डामा रहेको कागज पत्रहरूमा भएको किर्ते काम कारवाहीको बारेमा जहिलेसुकै नालेस उजुर गर्न पाउने कानूनी व्यवस्था भएको र मैले दिएको जाहेरी दरखास्त समेतमा थाहा पाएको मिति समेतको स्पष्ट रूपमा उल्लेख गरी जाहेरी गरेको अवस्था हुँदाहुँदै सो तर्फ बोल्दै नबोली के कुन आधार कारण र कानूनी व्यवस्था बमोजिम विलम्ब गरी पर्न आएको जाहेरी दरखास्त भनी सोही आधार लिई पुनरावेदन अदालत, विराटनगरबाट भएको फैसलामा गम्भीर त्रुटी भई बदरभागी रहेकोले उल्टी गरी मागबमोजिम कामकारवाही गर्नु गराउनु भन्ने विपक्षीहरूको नाममा परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने धनेश्वरप्रसाद चौधरीको मिति २०७०।२।१६ गतेको पुनरावेदनपत्र।
६. नियमबमोजिम साप्ताहिक तथा दैनिक पेसी सूचीमा चढी निर्णयार्थ इजलाससमक्ष पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदनपत्र सहितको मिसिल संलग्न कागजातहरूको अध्ययन

गरियो। प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदकका तर्फबाट कानून व्यवसायीको उपस्थिति भएको नदेखिएको र निवेदन खारेज हुने ठहर भई पुनरावेदन अदालत विराटनगरबाट मिति २०६९।१।१६ मा भएको फैसला उपर चित्त नबुझाई निवेदक धनेश्वरप्रसाद चौधरीको पुनरावेदन परी पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदन अदालत विराटनगरबाट रिट खारेज हुने गरी भएको फैसला मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक वादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो होइन? सो सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।

७. निर्णयतर्फ विचार गर्दा, निवेदकले हुलाकबाट पठाएको जाहेरी दरखास्तलाई अ.व. ९० नं. बमोजिम निवेदकलाई बुझी सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ को दफा ३(१), (२), (३), (४) नं. बमोजिम र अन्य प्रचलित कानूनबमोजिम जो जे गर्नु गराउनु पर्ने हो गरी विपक्षीहरूको नाममा परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने निवेदन दावी भएकोमा निवेदकले निवेदनमा उल्लेख गरी प्रस्तुत गरेको विषयवस्तुका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात भई दोषीउपर अभियोगपत्र दायर भएको हुँदा मागबमोजिमको आदेश जारी हुने, होइन भन्ने जिल्ला प्रहरी कार्यालय सुनसरीको तर्फबाट लिखितजवाफ रहेको पाईयो।
८. प्रस्तुत मुद्दामा मिति २०६९।५।१० गते हुलाकबाट पठाएको जाहेरी दरखास्त उपर विपक्षी कार्यालयले कानूनबमोजिम कारवाही नगरी आफ्नो दायित्व निर्वाह गर्न इन्कार गरेकोले यी निवेदकले दिएको जाहेरी दरखास्त उपर आवश्यक कामकारवाही गर्न भनी विपक्षीहरूका नाउँमा परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ भनी मिति २०६९।६।२६ मा प्रस्तुत निवेदन दायर भएको र निवेदनमा उठाएको विषयवस्तुका सम्बन्धमा प्रहरी नायव निरीक्षक किरण प्रसाई समेतको प्रतिवेदन परी सोही प्रतिवेदनका आधारमा अनुसन्धान तहकिकात भई अनुसन्धानबाट दोषी देखिएका व्यक्ति उपर सुनसरी जिल्ला अदालतमा सरकारीछाप दस्तखत कित्ते मुद्दा दायर भई विचाराधीन रहेको भन्ने देखिन आएको छ। विचाराधीन मुद्दाको अभियोगपत्रमा कसूरदार देखिए अन्य व्यक्ति उपर अ.व. ८८ नं. बमोजिम पुरक अभियोग दायर गरिने भन्ने व्यहोरासमेत उल्लेख भैरहेको देखिन्छ। कस कसका उपर अभियोग लागई मुद्दा दायर गर्ने, कसका उपर मुद्दा नचलाउने भन्ने विषय अनुसन्धान तहकिकातबाट संकलित प्रमाणका आधारमा निक्क्यौल हुने विषय भएको र त्यो कुरा कानूनद्वारा अख्तियार प्राप्त अधिकारीलाई प्राप्त अधिकार हो। यी पुनरावेदकले

२०६७ सालको वारदातको विषयलाई लिएर करीव २ वर्षपछि निश्चित व्यक्ति उपर मुद्दा नचलेको भनी हुलाकबाट दिएको जाहेरी दरखास्त यसै पनि विलम्ब गरी पर्न आएकोले मागबमोजिम परमादेशको आदेश जारी गरिरहनु पर्ने अवस्था रहेको पाईएन।

९. अतः माथि उल्लिखित आधार कारणहरुबाट प्रस्तुत परमादेशको निवेदन खारेज हुने ठहर गरी भएको पुनरावेदन अदालत विराटनगरको मिति २०६९।९।१६ को फैसला मिलेको देखिंदा सदर हुने ठहर्छ। निवेदन माग दावी बमोजिम विपक्षीहरुको नाउँमा परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने पुनरावेदक निवेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी नियमानुसार मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाइदिनू ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृतः डिल्लीराम प्रसाई

कम्प्यूटरः चन्द्रा तिमल्सेना

सम्बत् २०७४ साल फागुन महिना ६ गते रोज १ शुभम्-----